

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

אמור

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כב

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים וארבע לבריאה

שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

אמור

א. חג הסוכות שבעת ימים¹

על הפסוק², המופיע בסמוך לסיום פרשת המועדות, „דבר אל בני ישראל לאמר בחמשה עשר יום לחודש השביעי הזה חג הסוכות שבעת ימים לה“, נאמר ב„תורת כהנים“: „מה תלמוד לומר³? לפי שנאמר⁴: בסוכות תשבו שבעת ימים, ואיני יודע אם שבעה ראשונים אם שבעה אחרונים, כשהוא אומר: ובחמשה⁵ עשר יום לחודש השביעי הזה חג הסוכות שבעת ימים לה“, הרי שבעה ראשונים ולא שבעה אחרונים⁶.

המפרשים⁷ מסבירים, שהשאלה המופיעה בתורת כהנים „מה תלמוד לומר...“ היא – מדוע מופיע בפסוק השם „חג הסוכות“⁸, בעוד אשר בפסוקים אלו מוזכר רק הציווי על „מקרא קודש כל מלאכת עבודה לא תעשו“ וקרבת החג, והציווי על הישיבה בסוכה כתוב רק מאוחר יותר, בסוף הפרשה – ואם כך, צריך היה לכתוב כאן „חג שבעת ימים“... ללא המילה „הסוכות“?

ועל כך מוסבר בתורת כהנים, „לפי שנאמר...“: כיון שהפסוק „בסוכות תשבו שבעת ימים“ מופיע בסוף הפרשה, לאחר שנאמר לפני כן בפסוק „בחמשה עשר יום לחודש השביעי... תחוגו את חג ה' שבעת ימים“⁸, לא היה מובן אם הכוונה בפסוק „בסוכות תשבו שבעת ימים“ היא לאותם שבעת

ימי החג – „שבעה ראשונים“, החל בט"ו בחודש – שאודותם מדובר לפני כן, או ששבעת ימי הישיבה בסוכה צריכים להיות בנפרד, לאחד „חג ה' שבעת ימים“ – „שבעה אחרונים“, החל ביום שלאחר שבעת הימים הראשונים.

לכן נאמר מיד בתחילת הפרשה „בחמשה עשר יום לחודש השביעי הזה חג הסוכות שבעת ימים“, וכך ברור שהציווי „בסוכות תשבו שבעת ימים“ חל באותם שבעת ימי החג המתחילים בחמשה עשר יום לחודש⁹.

ב. „חג הסוכות“ – מהות החג

מדרשה זו בתורת כהנים, יוצא, לכאורה, בפשטות, שהמצוה „בסוכות תשבו שבעת ימים“ איננה קשורה לעצם החג¹⁰ ולשאר הענינים שבהג, המופיעים מיד לאחר מכן בפסוקים הראשונים „ביום הראשון מקרא קודש כל מלאכת עבודה לא תעשו, שבעת ימים תקריבו אשה לה“¹⁰, והיא אינה קשורה אף למצוה של נטילת ארבעת המינים, שאותה מקשרת התורה עם החג¹¹ – ומשום כך אפשר

9 להעיר מלשון החינוך כאן (מצוה שכח): מצות סוכה שנצטיינו לשבת בסוכה ז' ימים שנאמר כו' ויום ראשון הוא יום ט"ו בתשרי. ואינו מזכיר כלל ענין החג, ולא כמש"כ בלולב (נעתק לקמן הערה 11). ובמנין המצות בריש ספר היד (מ"ע קסח) כתב הרמב"ם, „לישב בסוכה שבעת ימים שנאמר כו.“ ושם עדי"ז בלולב (מ"ע קסט). אבל לכאורה אין להוכיח משם (פרט זה), כיון: א) שנתכוונו בקיצור הכי נמרץ. ב) באו בהמשך לשביתה בחג הסוכות כו'. וראה וישנו בסהמ"צ (נעתק לקמן הערה 12). ואולי אין לדייק כ"כ בלשונות דספרים הג"ל.

ולהעיר מהשינוי ברמב"ם: בספר היד באו „הלכות שופר וסוכה ולולב“ בהלכות בפ"ע, ומצות ודיני השביתה ואיסור מלאכה ביו"ט (פסח שבועות ר"ה סוכות ושמוע"צ) ביחד לפני"ז בהלכות בפ"ע, „הלכות שביתת יו"ט“. ולאידך, בסדר מנין המצות (בסמה"צ ובמנין המצות בריש ספר היד), מנה המצות דכל יו"ט ע"פ הסדר (פסח (ספיר העומר) שביתה בשבועות, ברה, יוח"כ" (להתענות בו ולשבות ביום הצום), סוכות) ביחד עם מצות השביתה שבהם* – מ"ע קנ"ק (מלבד מצות תקיעת שופר שכתב לכסוף לאחר מצות נטילת לולב).

10 ובפרט שמסיים לפני הציווי על ד' מינים וסוכה (כג, לו) „אלה מועדי ה' אשר תקרא אתם גו"ל“. וראה רמב"ן כג, לו. מד. אברבנאל כאן. רשב"ם שם, מג בסופו. ספורנו לט בסופו. ובכ"מ במפרשי התורה.

11 כג, לו. וראה לשון החינוך כאן (מצוה שכד): מצות לולב שנקח ביים ראשון של חג הסוכות. וראה מקומות שבהערה שלפנ"ו.

* אלא שבחג המצות מנה תחלה המצות (סיפור יציית ואכילת מצוה) ואח"כ השביתה שבו; ובחג"ה לויפך – תחלה מצות השביתה ואח"כ המצות שבו (ישבה בסוכה ונטילת לולב).

1) פרשתנו כג, לו.
2) כ"ה בדפוסו התי"כ וכת"י התי"כ (ג"י. תשי"ז. ירושלים) „שליב" (ב) פנינו. ובי"ש כאן „שבעת ימים למה נאמר“. וראה לקמן הערה 6.
3) פרשתנו כג, מב.
4) כ"ה בדפוסו תי"כ לפנינו, וכת"י ירושלים הג"ל. אבל בכת"י ג"י. הג"ל ולי"ש שם: בחמשה (בככתוב).
5) קרבן אהרן לתו"כ. מלבי"ם. וראה גם רבינו הלל. ובאופן אחר קצת בפ"י האב"ד ורי"ש משאנן לתו"כ. ובזית רענן (לי"ש) שם, ככהערה הבאה.
6) בפ"י האב"ד (ועדי"ז בריש משאנן) לתו"כ: פ"י שהרי כבר נאמר למטה אך בחמשה עשר יום לחודש השביעי באספכם את תבואת הארץ וכו'. ולכאורה מפרש שכל הכתוב שהעתיק התי"כ מיתר. ולפירושו צ"ל דהכתובים (להל"ל), „ביום הראשון מקרא קודש גו' שבעת ימים גו' הול"ץ אח"כ.
7) ובזית רענן מפרש לגירסת ה"ל"ש, „שבעת ימים למה נאמר“, שהרי כתיב אח"כ „שבעת ימים תקריבו אשה לה“. וכנראה הקושיא היא רק על התיבות „שבעת ימים“ דלא הול"ל שבעת ימים (ועד"ש לפני"ז כג, לו), „בחג המצות“. וראה לקמן בפנים סעיף ה). ואכ"מ.
8) ברבינו הלל: הא כתיב קרא אחרינא בסוכות תשבו שבעת ימים. ומשמע שמפרש הקושיא ד, הסוכות שבעת ימים" מיותר כאן.
8) כג, לו.

„בחמשה עשר יום לחודש השביעי הזה חג הסוכות“; ובמיוחד שכך כתוב בתורה לפני כן בחג הראשון: „בחמשה¹⁵ עשר יום לחודש הזה חג המצות לה' שבעת ימים מצות תאכלו¹⁶, ורק לאחר מכן מופיעים הענינים של „מקרא קודש“, של איסור מלאכה, ושל הקרבת הקרבנות שבעת ימים?

ג. יש קשר בין מצות סוכה לבין מצות נטילת ד' מינים

כדי להבין זאת יש להקדים ולבאר את הקשר, בדרך הנגלה, בין מצות סוכה לבין מצות נטילת לולב. אמנם, גם נטילת לולב מזוהרת בפרשה בנפרד מהג הסוכות, אך בכל זאת התורה מקשרת מצוה זו עם „חג ה' שבעת ימים“, שלא בכמוצות סוכה, כדלעיל: אדמו"ר הזקן אומר בסידורו¹⁷, ש„מצות נטילתו (של הלולב) בסוכה היא מצוה מן המובחר¹⁸“.

לכאורה, ענין זה הוא על פי קבלה, והמקור לכך הוא בכתבי האריז"ל¹⁹. אך יש לומר, שכשם שלכל הענינים בקבלה ובפנימיות התורה יש מקור בדרך הנגלה²⁰, כך גם לגבי ענין זה, ובמיוחד כיון שאדמו"ר הזקן מושגה מן הנוסח המופיע בכתבי האריז"ל – „טוב לברך...“

(15) כג, ו.

ע"ד הפשט ראה מלבי"ם כאן: שהוצרך להניח הודעת הלכות הסוכה שהם מרובים עד לבסוף. משא"כ ענין המצה ופרטי נבחר כבר בפ' בא. אבל עדיין צ"ע, דהפריים כל האורח בישראל גו' למען ידעו דורותיכם גו' ה' אשר להניח לבסוף, ולכתוב בתחלת הפרשה „בסוכות תשבו שבעת ימים“, כבמצוה.

(17) „דיני הלולב“ (לפני הלל).

(18) הלשון בסידור: „ומן הדין יש לברך על הלולב אחר התפלה קודם הלולב אלא לפי שמצות .. מובחר זה אפשר לצאת מבית הכנסת מפני הוראים לפיכך בבוקר קודם שיתפלל בעודו בסוכה יברך. וראה לקמן הלשון בכתבי האריז"ל.“

(19) פתיח שער הלולב (שער כט פ"ג) ענין נטילת לולב. שער המונות דרושי הגה"ם בתחלתו. סידור האריז"ל (כוונת לולב ונענועיו). משנת תס"ד מס' ימי מצוה וסוכה רפ"ה.

(20) בשל"ה (רמה, ב) לאחר שמביא מסדר היום הב' אפנים (אם לטול בסוכה או דוקא בבהכנ"ס) כתב: ואני אומר ירא שמי' יוצא ידי שניה' כו' לא יסוף דעתו ממנו כו' מבי' לטובה וינענע שם לשש קצוות. וכן אני נוהג כן בכל ימי סוכות.

ואח"כ מביא מכתבי האריז"ל (כלשון הפע"ח שבעה הבאה) ומסיים „והבחר יבחר“. הובא במג"א סתרנ"א סק"ו. סתרנ"ב סק"ג*.

ובאר היטב שם בשם השל"ה. ובס' יעב"ץ כתב שכן (* במג"א שם: ושל"ה כבת שינענע בסוכה קודם הליכתו לבה"ב נ"ש. וצניק דלא כתב שיבך בסוכה כמו"ש בכתבי האריז"ל. וכמו"ש בעצמו בס' תרנא שם (של"ה בשם האריז"ל). ובבאר היטב: בשל"ה כתב שינענע בסוכה ויברך ואח"כ שאר הנענועים יחיד בבח"ב ואכ"מ.

להעלות את הסברה שהמצוה „בסוכות תשבו שבעת ימים“ אינה חלה באותו זמן של החג ושל מצוותיו המזוהרות לעיל –

ורק על ידי תוספת המילה „בסוכות“ מבהירה התורה, שבאופן מעשי „חג הסוכות“ הוא באותם „שבעת ימים לה“ המתחילים „בחמשה עשר יום לחודש השביעי“.

אך אי אפשר להסביר כך, כי מעצם העובדה שהתורה מספרת על הזמן של „בסוכות תשבו“ על ידי שהיא קוראת ל"שבעת ימים לה" בשם „חג הסוכות“, ולא בדרך אחרת, מובן, שלא זו בלבד שמצות הישיבה בסוכה חלה בזמן החג, אלא היא אף קשורה באופן מהותי לעצם החג¹² ועניניו¹³. יותר מכך: כיון שזוהו שמו של החג, הרי מובן, שהוא מבטא את מהות החג¹⁴, כפי שכל שם מביע את מהות הדבר.

אך לפי זה יש להבין:

(א) מדוע אין התורה מדגישה בציווי „בסוכות תשבו שבעת ימים“, באופן כלשהו, ואפילו לא על ידי אמירתה „בסוכות תשבו שבעת הימים“, שיש לדעת שמדובר על אותם שבעת ימי החג המזוהרים לפני כן?

(ב) מדוע לא נאמר „שבעת ימים תשבו בסוכות“ מיד בתחילת הפרשה, בהמשך לנאמר

(12) ראה תוד"ה נכנס (סוכה מו, א), רא"ש ור"ן שם (הובא בב"י או"ח ס"ט טרמא) דכיון דסוכה מחמת חג קאנתי* סברא הוא זמן ידידה כו' פטור הוא אף בחג. וראה רמ"א שם. ולהעיר מדעת הב"ח (בתשובה סק"ב), הובא בנאה"ט שם סק"ג גם להיפך דאם בירך על החג פטור לזמן לטובה**. וראה נ"כ השו"ע שם. לקמן הערה 42.

ולהעיר מלשון הרמב"ם בסמ"צ (מ"ע קסח) שמדגישה השייכות דסוכה להחג: שזונו לישב בסוכה שבעת ימים בימי החג (ובהתעקת קאפח: בכל ימי החג). ובהמצות בספר הדי (כבהכותרת להלכות שופר וסוכה ולולב): לישב בסוכה כל שבעת ימי החג (ועד"ז כתב בלולב שם: לטול לולב במקושר כל שבעת ימי החג). וכ"כ שם בפנים ההלכות (פ"ו ה"ז): אכילה בבלי יד"ש וראשון בסוכה חובה.

(13) ראה לשון הר"ש משאנץ בפ"י לתר"י שם בסופו: וסוכה ולולב חג אחד הוא. ועד"ו בפ"י הראב"ד שם: ולולב וסוכה חג הוא להם.

(14) ראה לקמן הערה 42.

(* כ"ה בתוס' ותוס' הרא"ש ור"ן שם. וברא"ש לפניו: דכיון דסוכה מחמת חג עשה. וראה שוה"ג הבא.

(** אלא שניקח סדרת הב"ח שם היא: כיון דשנת מצוותו הוא וכוונתו לברך גם אסוכה שוב א"צ לברך עוד. ומביא ראי' מדעת התוס' והרא"ש. ולאחרי שמעתיק דברי התוס' מפרש: מאחר דכוונתו בשנת הברכה ה' גם על החג משום דסוכה מחמת חג קאנתי זמן ידידה. אי"כ כ"ש בנד"כ. ע"ש. ואכ"מ. וראה לקמן שוה"ג להערה 42.

וכדומה – וכותב, "מצוה מן המובחר"²¹

ד. נטילת לולב בסוכה – מצוה מן המובחר

לכאורה ניתן היה לומר שנטילת לולב בסוכה היא "מצוה מן המובחר" משום מצות הסוכה: היות שמצות הישיבה בסוכה צריכה להיות²² תשבו כעין תדרור", "שהיה אוכל ושותה וישן ויטייל ודר בסוכה כל ז' הימים בין ביום בין בלילה כדרך שהו אדר בביתו .. וכל דבר שלא היה עושה חוץ לביתו לא יעשה חוץ לסוכה"²³, ויש צורך בסיבה והיתר מיוחד ללמוד וכדומה מחוץ לסוכה²⁴. ומכך מובן בפשטות, שגם את נטילת הלולב, שזוהי אחת מהפעולות שעושה האדם במשך ימי הסוכות צריך לקיים בתוך הסוכה, ובמיוחד ש, מצותיה אחשביה²⁵, ולכן יש לכך קביעות, ואם טיול וכדומה צריכים להיעשות בסוכה, בודאי ובודאי שנטילת לולב צריכה להיעשות בסוכה.

אך מכך שאדמו"ר הזקן כולל פרט זה בין "דיני נטילת לולב", וכן מניסוחו "מצות נטילתו בסוכה היא מצוה מן המובחר", שבו מודגש דוקא הענין של נטילת לולב, ניתן להבין²⁶ שאין זה דין במצות סוכה, אלא זהו דין ומצוה מן המובחר בענין נטילת לולב²⁷.

נהג אביו.

וראה בכורי יעקב א"ח ס' תרמד סק"א: ולכן מה שנהגין אנשי מעשה לטול לולב בשחרית קודם הליכה לביכ"ב בסוכה מנהג כשר הוא לא בלבד מטעם דע"פ הקבלה לטול לולב בסוכה אלא ג"כ מטעם ורזיון מקדימין למצות לולב.

(21) בפע"ח מתחיל (הובא בשל"ח שם): טוב לברך תחלה קודם התפלה בחיותך בביתך בסוכה עצמה כו' ויותר טוב לברך אחר העמידה קודם הלל בחיותך בסוכה אך מפני הרואים תעשה כנ"ל. ובשער הכוננות מתחיל: הנה טוב הוא כו' ומה טוב היא אם היית מתפלל בסוכה, כדי שתתפלל ותטול הלולב בביתך בשעה הראויה. אליו. ובסי' האריז"ל (ועד"ז במ"ח) הלשון: מצד הדין ראוי שמייד אחר העמידה קודם ההלל לברך על הלולב תוך הסוכה אך מפני הרואים כו'. אבל מובן שהכוננה במ"ש, מצד הדין" היא רק ע"ז שמברך עליו בשעה הראויה לו (אחר התפלה לפני הלל), וכמפורש בלשון אדה"ו בסידור שהשמיט בתחלת לשונו, "בסוכה".

(22) סוכה כה, ב ואילך. רמב"ם הל' סוכה פ"ו ה"ה ואילך. וטו"ע ודאדה"ו א"ח ר"ס תרלט ג"כ.

(23) לשון אדה"ו שם ס"ד.

(24) סוכה שם. רמב"ם שם ה"ט. וטו"ע (ודאדה"ו) שם ס"ד.

(25) ראה בכורות י, א. רש"י ביצה כו, ב ד"ה חלה. וראה אנציקלופדי' תלמודי' ע' איטורו הישוב.

(26) וכדמוכח ביותר ממשנ"ת בכתבי האריז"ל שם.

(27) ראה בכורי יעקב (נה"ל הערה 20). אבל להבין ה"ז מצד נטילתו קודם התפלה לא מצד נטילתו בסוכה.

משתי דרכים אלו להסברת הענין נובעת גם מסקנה לגבי ההלכה למעשה: במקרה שבו פטורים מן הסוכה, כגון כאשר יורד גשם וכדומה, שאז נקבע ש, המצטער פטור מן הסוכה²⁸:

אם נטילת לולב בסוכה היא מצוה מן המובחר רק לגבי מצות סוכה – ככל שאר פעולות של אכילה ושתיה וכדומה, שבהם מקיימים את מצות הישיבה בסוכה – הרי כאשר פטורים מן הסוכה עקב ירידת גשם וכדומה, אין צורך להמתין לשם נטילת לולב עד להפסקת הגשם, כיון שעתה לא חלה עליו חובת הישיבה בסוכה, בדיוק כפי שאין חובה לעכב את האכילה והשתיה וכדומה עד שהגשם ייפסק²⁹.

אך אם פרט זה הוא מצוה מן המובחר גם לגבי מצות נטילת לולב, הרי למרות שעתה, כאשר יורד הגשם, לא חלה על האדם חובת הישיבה בסוכה, בכל זאת, כיון שהוא חייב בנטילת לולב, אשר שלמות מצוה זו – מן המובחר – היא דוקא כאשר מקיימים אותה בסוכה, הרי מן המובחר להמתין³⁰ עד שייפסק הגשם כדי לקיים את "מצות נטילתו בסוכה", שזוהי "מצוה מן המובחר".

ה. חג המצות וחג הסוכות

יש לומר, שההסבר לכל זה הוא: בפרשת המועדות כאן ישנם רק שני חגים הנקראים בשם מיוחד – חג המצות וחג הסוכות³¹. ויש כיניהם הבדלים:

(א) על חג המצות נאמר, "ובהמשה עשר יום לחודש הזה חג המצות לה'", השם חג המצות אינו נאמר על כל שבועת ימי החג³². ואילו

(28) ראה סוכה כה, ב במשנה. שם כט, א. רמב"ם שם ה"י. וטו"ע (ודאדה"ו) שם ס"ה ואילך (סי"ז סכ"א).

(29) ראה שו"ע אדה"ו שם (כס"ה:ו). וש"ת יתירה מזו.

(30) ראה שו"ע אדה"ו א"ח סצ"ד סס"ה: כדי לקיים המצוה מן המובחר נכון הוא שיתמכן כו' ואין בזה משום אין מחמיצין את המצות ורזיון מקדימין למצוה כיון שמתכוין כדי לקיים מצוה מן המובחר. וראה שו"ע (כ"ל) מע' זיך כ"ל א) עדי"ז לענין נטילת ד' מינים דנכון להמתין לקיים המצוה מן המובחר. אנציקלופדי' תלמודית כרך יב' ע' תיה. וש"ג.

(31) בחג השבועות נאמר (כג, טו. כא): "עד ממחרת השבת השביעית תספור חמישים יום והקרבתם גו' וקראתם בעצם היום הזה מקרא קודש גו'". בר"ה: יהי' לכם שבתון זכרון תרועה (שם, כד). ביום הכיפורים יום הכפורים הוא (שם, כו), יום כיפורים הוא (שם, כח).

(32) ועד"ז בפנינים (בת, כז): (ז): בחמשה עשר יום לחודש הזה חג שבועת ימים מצות יאכל. ובמשפטים (כג, טו). את חג

ומסיבה זו אין מופיע הציווי „בסוכות תשבו שבעת ימים“ מיד לאחר השם „חג הסוכות“, כדלעיל, כי אז היו עלולים לחשוב, כבחג המצות, שחג זה נקרא בשם חג הסוכות רק מפני ענין הישיבה בסוכה, אך אין זו מהותו ומשמעותו של החג כולו.

1. מצוה מפני החג או חג מפני המצוה?

ההסבר לכך הוא: יום חמשה עשר לחודש ניסן אינו מוזכר כיום מיוחד רק משום שקיימת בו המצוה של אכילת מצה³⁸, אלא משום שזהו „יום צאתך מארץ מצרים“, ולכן הוא נקבע לחג וליום טוב – „והיה היום הזה לכם לזכרון וחתומם אותו חג לה' לדורותיכם“³⁹. והיותו חג וזמן מיוחד מהווה את הגורם למצוות החלות בו⁴⁰, כולל מצות אכילת מצה⁴¹.

לעומת זאת שבעת הימים „בחמשה עשר יום לחודש השביעי הזה“ אינם ימים מיוחדים ונבדלים כשלעצמם, אלא להיפך – הם מיוחדים משום המצוה של ישיבה בסוכה שבעת ימים החלה דוקא בימים אלו⁴²: כיון שבשבעת ימים

לגבי חג הסוכות נאמר – „חג הסוכות שבעת ימים לה“³³.

(ב) מצד שני – לגבי חג המצות ממישיכה התורה ואומרת מיד „שבעת ימים מצות תאכלו“, ואילו לגבי חג הסוכות נאמרת המצוה „בסוכות תשבו שבעת ימים“ רק בסיום הפרשה, ולא בסמוך להזכרת שם החג.

ויש לומר, שניתן להסביר הבדלים אלו באמצעות הבדל נוסף שאנו מוצאים בין שני חגים אלו:

חג המצות נקרא בלשון חז"ל, וכן בלשון הנפוצה במנהג ישראל³⁴ גם בשם אחר – חג הפסח. ואילו לגבי חג הסוכות אין אנו מוצאים שהוא נקרא בשם אחר³⁵. הוא מכונה באותו שם גם בדברי חז"ל³⁶ ובמנהג ישראל.

מכל האמור לעיל מובן, שמהותו של חג הפסח אינה מתבטאת כולה בהיותו חג המצות. ואילו לגבי חג הסוכות הרי שם זה, ענין הסוכות, מבטא את מהותו העיקרית של החג.

ולפיכך, כאשר אומרת התורה „בחמשה עשר יום לחודש הזה חג המצות לה“, מבאר מיד הפסוק „שבעת ימים מצות תאכלו“, שרק משום פרט זה, של אכילת מצה, נקרא החג בשם „חג המצות“, ולא משום שזוהי המהות של כל שבעת הימים שבו³⁷. ואילו לגבי חמשה עשר יום לחודש השביעי נאמר „חג הסוכות שבעת ימים לה“ – וזוהי משמעותם ומהותם של כל שבעת ימי החג.

המצות תשמור שבעת ימים תאכל מצות. ועד"ו בתשא (לך), אבל לא נאמר „חג המצות שבעת ימים“. וגם בנין (ד"ה) ל, כא. ועד"ו שם לה, יו. עורא ו, (כב) לא נאמר על עצם שם החג כ"א על עשיית בני" – „ויעשו בני" גו' את חג המצות שבעת ימים בשמחה גו'“.

33) ועד"ו בראה (טו), יג): חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים.

34) כל השבעה (שמונה) ימים, ולא רק יום י"ד וט"ו ניסן (שנ) פסח גם בתשוב"כ (ראה השקו"ט כו' בס' המועדים בהלכה להש"ו זנין ע' רטו ואילך). וראה הגש"פ קה"ת (תשל"ט) ע' תפד בהערות.

35) מלבד השמות ע"ש מועדים התבואה (בחי משפטים כג, יז): מועד חודש האביב, חג הקציר, חג האסוף. – נתבאר באו"ת משפטים ע' אקעה ואילך. לקו"ש חכ"ט ע' 232 ואילך. 36) א, „חג, סתם: שיש ובלשון בני"א (כולל שמע"צ – ראה שו"ע יו"ד ס"כ, ס"ך). בתשוב"כ – גם פסח ושבעות.

37) ולכן נאמר הלשון „חג המצות“ (בעיקר) רק על יום ט"ו, כגיל בפנים, שהרי מצות אכילת מצה היא רק בלילה הראשונה שאז הכתוב קבעו חובה משא"כ בשאר הימים שהוא רק רשות (תו"כ פירשנו שם. פסחים קכ, א). וראה ט"ז או"ח סתר"ח קרוב לתחלתו: ולמה יראו כל הימים חג המצות והי' לקרותם אישון חמץ אלא אלא נגדר אחר לילה הראשונה ובשבילה בא שאר הימים כו'.

38) ועד"ו הוא בחג השבעות (ראה טז, יו"ד) שאינו מחמת חיוב וקיום מצות (קרבנות) דיום זה כ"א (כמודגש בשמו – גם בפירשנו) מצד „וספרתם לכם גו' עד ממחרת השבת השביעית תספור חמישים יום גו'“ (פירשנו כג, טו. טז. וכן בראה שם, טו), מצד הזמן והמנין דשבעה שבועות. ולכן מקריבים בו מנחה חדשה. משא"כ הלשון „ביום הביכורים“ (פינחס כה, כו. ראה פרש"י שם). אבל לא נק' מטעם זה במקרא בשם חג.

39) בא יב, יד. וראה שם מב, ופרש"י: הוא הלילה שאמר לאברהם בלילה הזה אני גואל את בניך.

40) ראה לקו"ש [המתורגם] חט"ז ע' 115. וש"נ.

41) ראה לשון הרמב"ם (לענין אכילת מצה) במנין המצות בריש ספר היד מ"ע קנח; מצוה ז' בהכותרת להלכות חמץ ומצה. ולאידך בסהמ"צ מ"ע קנח וביד הל' חמץ ומצה רפ"ז: לאכול מצה בליל חמץ עשר.

42) וכמודגש בהלכה בטעם הדיעות המחלקים דכשיבירך זמן בשעת עשיית הסוכה לפני החג אינו מברכו ביו"ט על החג, משא"כ לאידך אם בירך על החג בליל א' בביתו צריך לברך זמן כשיאכל בסוכה – „דיכין שבירך בשעת עשי' וניקיר יום טוב אינו אלא מפני הסוכה ברכת הסוכה עולה ליום טוב ולסוכה“ (ספר ההשלמה לסוכה מו, א. הובא בספר המכתם לסוכה שם. כל בו סוף הל' לולב. אורחות חיים סוף הל' סוכה

* בתוס' רא"ש ור"ן הלשון להיפך (כ"ל הערה 12). אבל בברכ"י שם סתומי"ג כתב דקאי בחד שיטה. אבל ראה שו"ת משאת משה (איו"ט ה) שהוראה בבא"ה"ש וברכ"י שם) דכתב בסברת התוס': וכיון דחזומתי קאתי מני בריך אסוכה הו"ל כמפרש אסוכה וארגל דמשמ א' הו'. ברם היכא דבריך שהחיינו ארגל נופ' לא זו פוסר זמן דסוכה דאין הרגל נתגלה במצות עשיית סוכה, ע"ש ואכ"מ.

והקרבת הקרבנות במשך שבעת ימי החג – אינם קשורים למצוות שבו⁴⁶, אלא לעצם החג.

ח. נטילת לולב בסוכה – שלמות שם המצוה

לפי האמור לעיל מובן גם לגבי קיום המצוה של ישיבה בסוכה ולגבי הקשר שבין מצות נטילת לולב לבין מצות סוכה:

כאמור לעיל, לא נאמר בציווי „בסוכות תשבו שבעת ימים” שמדובר על שבעת ימי החג – „בסוכות תשבו בשבעת הימים” – כי החובה לשבת בסוכה שבעת ימים אינה נובעת מכך שאלה הם שבעת ימי החג, אלא, להיפך – הציווי „בסוכות תשבו” מביא לידי הקביעה של שבעת ימי החג, כפי שהוסבר לעיל בהרחבה.

לפי זה מובנים דברי רש”י לגבי שמיני עצרת: על הנאמר בגמרא⁴⁷ שזוהו „רגל בפני עצמו”, בנפרד מהג הסוכות, מבאר רש”י „שאינן יושבין בסוכה”: הרגל של חג הסוכות הוא התוצאה והענין של הישיבה בסוכה⁴⁸, עצם הרגל מתבטא בכך ש”ושבין בסוכה”⁴⁹.

במילים אחרות: החג נוצר על ידי הישיבה בסוכה⁵⁰ בפועל שבעת ימים – „תשבו כעין תדורו”.

אלו קיימת מצוה של ישיבה בסוכה, ובמיוחד באופן שהישיבה בסוכה מקיפה ומסובבת את האדם כולו בכל פעולותיו במשך שבעת הימים – „תשבו כעין תדורו”, כדלעיל, שהוא „דר בסוכה כל ז’ הימים בין ביום ובין בלילה” – משום כך ועל ידי כך נעשים שבעת הימים הללו לימים מיוחדים, חג לה’.

בסגנון אחר במקצת: בכל שבת ויום טוב אומרים בתפילה שזוהו זכר ליציאת מצרים, אך יש להבחין בין הדברים: בחג הפסח נאמר „זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים”⁴³, ומשום כך – „והגותם אותו חג לה’ לדורותיכם”, כדלעיל, שהזכירה ביום של יציאת מצרים, קובעת זמן זה לחג.

אך לא כן לגבי שבת ושבעות. ובעיקר – לגבי חג הסוכות אומרת התורה⁴⁴ „למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים”. כלומר, למרות שאין זה הזמן של הישיבה בסוכה בעת יציאת מצרים, והתורה אינה מזכירה את הטעם מיד כאשר מוזכר ציווי החג בתחילת הפרשה, אלא על המצוה „בסוכות תשבו שבעת ימים”, ואדרבה, מצות הישיבה בסוכה אינה חלה בזמן יציאת מצרים, בימי האביב, כפי שמוסבר ב”טור”⁴⁵.

ז. הקשר בין מהות החג לבין פרטיו

לפי זה מובן, שהציוויים והפרטים בקשר לחג, המופיעים בתחילת הפרשה – „ביום הראשון מקרא קודש כל מלאכת עבודה לא תעשו, שבעת ימים תקריבו אשה לה’...” – אינם ענינים נפרדים, שאין להם שום קשר לחובת הישיבה בסוכה, אלא להיפך – המהות של חג הסוכות מתאימה וחלה גם לגביהם.

ולעומת זאת חג הפסח הוא חג בפני עצמו, בנפרד ממצותיו, ולכן כל עניניו – היותו „מקרא קודש”, הציווי „כל מלאכה לא תעשו”,

(ועד”ו הוא במאירי סוכה שם.) ועפ”ו מחלקים לשאר יו”ט, פסח ועצרת, דמברכין זמן או”ט. וראה ברכי יוסף או”ח סתרמ”ו דכתב דכן הוא להלכה.)
(43) בא י, ג. ובכ”מ בהפרשה. וראה רמב”ם הל’ חו”מ רפ”ו.
(44) פרשתנו כג, מג.

(45) או”ח סתרמ”ו. וראה בארוכה ב”י ובי”ח שם. ולהעיר שגם רש”י בפי’ פרשתנו עה”פ תת”ם „עניי כבוד” (ראה מפרשי רש”י). וראה שו”ע אדה”ש שם.

(46) וכמודגש בהדין (שו”ע אדה”ו או”ח סתצ”א ס”ג, ממג”א וחי”ש שם) ד, מי שנמשכה סעודתו במוצאי יו”ט האחרון ש”פ עד לאחר צאת הכוכבים מותר לאכול חמץ בסעודה”, ד.אכילת חמץ (שאינו תלוי כלל בקדושת היום”ט). וראה לקו”ש [המתורגם] חכ”ב ע’ 40.

(47) סוכה מה, רע”א.

(48) ע”פ כהנ”ל מובן גם שאין סתירה מזה שבשם”י יומא ג, א ועד”ו בתגיגה (יו, א) פל’ „שאינן שם חג הסוכות עליו” – כי היינו תן.

(49) ראה גם ס”ו או”ח סו”ט תרסח.

(50) עפ”ו אולי יש להסביר זה ד, בלילה ראשון של חג .. צריך לאכול בתוך הסוכה אפילו בשעת הגשם ואע”פ שהוא מצטער כ’ בלילה הראשונה חייב לאכול בסוכה” (שו”ע אדה”ו

(* ועפ”ו צ”ל ש”ש אדה”ו בס”י תלב ס”ג (מהרא”ש פסחים פ”א ס”ד. ועוד): ולמה אין מברכין שהחיינו קודם הבדיקה לפי שמצוה זו היא לצורך הרגל לתקן הבית ולבער החמץ מתוכו לצורך המועד לפיכך היא נפסרת בברכת שהחיינו שמברכין ברגל בקידוש לילה – אין הכוונה בלצורך הרגל”, „לצורך המועד” לקדושת המועד. כ”א הזמן דהרגל. ולהעיר שמשנה שם מלשון הרא”ש שם ש, סמיכנן ל’ אומן דרגל מידי דהנה אנעשה סוכה ולולב לעצמו דמחייב לברך שהחיינו בעשייתו אלא סמיכנן ל’ אומן דרגל” (וב”כ אדה”ו בעצמו בס”י תרמא סו”ט”א לענין סוכה לפי שאנו סומכין על ברכת שהחיינו שאומרים בקידוש היום כו’ וברכה אחת עולה לכאן ולכאן” וכתוב, „לפיכך היא נפסרת כו”.) וראה בזו”ש ס”י תלב. ו”ט שם סו”טק”ו ואכ”מ.

למטה, יש לכך השפעה בעולם, כיון שהדבר משפיע גם על הזמן ועל העולם, כפי שהם מצד עצמם, לאו דוקא כשהם קשורים לקדושה, לא כן כאשר זמן זה מיוחד בעצם על ידי הקדוש ברוך הוא.

הבחנה זו מתבטאת גם בהבדל שבין שתי מצוות אלו עצמן – אכילת מצה וישיבה בסוכה: אכילת מצה היא אכילה של מצה, אין זו אכילה שהיתה נעשית על ידי האדם אילו לא היה צריך לעשות זאת לשם מצה. לעומת זאת, מצות הישיבה בסוכה אינה מורכבת מפעולות מיוחדות הנעשות רק לצורך המצוה, אלא להיפך – „כעין תדורו” – מדובר כאן על פעולות הנעשות על ידי כל אדם בחיי היום יום, לאו דוקא בקשר ליהדות או לתורה ומצוות – ובכל זאת מקיימים על ידי פעולות אלו את מצות הישיבה בסוכה.

זוהי המעלה המיוחדת של חג הסוכות: במשך כל השנה צריך להשקיע עמל רב כדי להגיע למצב שבו „כל מעשיך יהיו לשם שמים” ו„בכל דרכיך לדעהו”. אך כאשר מגיע חג הסוכות הרי כל פעולותיו היום יומיות של האדם, כפי שהן, הופכות לענין של מצוה.

ולכן מתבטא הדבר גם בגשמיית, שהאדם כולו, מראשו ועד רגליו, עם כל לבושי, נמצא בסוכה – דבר שאיננו מוצאים בשום מצוה אחרת.

ואילו לגבי הלולב נאמר „ולקחתם לכם ביום הראשון...” – המצוה של נטילת לולב חלה מפני שזוהי ה„יום הראשון” של חג הסוכות.

ולפיכך מובן, ש„זמן המצוה” ו„שם המצוה” של מצות ארבעת המינים „חל”⁵¹ ביום הראשון⁵². קדושת חג הסוכות גורמת להם את החיוב ואת שם המצוה⁵³.

וכיון ששלמות החג וקדושתו נובעת מהישיבה בסוכה בפועל, מובן מאליו, שנטילת לולב בסוכה אינה פרט רק בהלכה של „כעין תדורו” במצות סוכה, שעל ידי פרט זה מקיימת מצות הסוכה ביתר שלמות, אלא נטילת לולב בסוכה מוסיפה⁵⁴ שלמות גם ל„שם וקיום המצוה” של לולב, „מצוה מן המובחר”⁵⁵.

ט. קדושת חג הסוכות – מלמטה

ההסבר לכל האמור לעיל בפנימיות הענינים ובעבודה הרוחנית של האדם הוא:

בכך שיום „חמשה עשר לחודש השביעי הזה” נעשה חג עקב המצוה „בסוכות תשבו שבעת ימים” יש בו יתרון ומעלה⁵⁶ על פני חג המצות, שהוא זמן מיוחד⁵⁷ כשלעצמו:

כאשר קדושת החג נובעת מפעולות האדם

א”ח סתרל”ט סי”ו. וש”ג אף שבשאר ימות החג אינו מחוייב, כיון שע”ז נעשית שלימות קדושת התג*.

51) ל’ ח”ט ד”ה ולולב (סוכה לג, א). וד”ה ח”ג (שם ע”ב).

52) אלא שלדעת רש”י הרי”ז חל תיכף משקדש היום למקרי”ל דחיו.

53) ואין אגודתו (לפני החג) קריאת שם להיות חל שם לולב פסול לדחות כל עד שיקדש עליו היום” (פרש”י סוכה שם ד”ה וה”ג). משא”כ בסוכה* שמצוה בעשייתה שנאמר „חג הסוכות תעשה לך” – ראה פרש”י מכות ח, א. שו”ע אדה”ז סתרמ”א ס”א ט”ז שם). סתרמ”ה (מרמ”ה ומג”א שם). העמק שאלה לשאלות שאלתו קסט. ועוד. וראה צפ”צ הל’ שבועות פ”ה ח”ט”ז מה שמחלק בין מצה לסוכה לפני החג.

54) וע”ד (ובמכש”ס) דשבת אהאי לתמידין וכמה כיו”ב (ובחס”י צ”ג, ר”ט א). ועד”ז יוח”פ שהאני לכל קיבנות היום, שלכן כל עבודות יח”פ אינן כשרות אלו בו (בכה”ג). – יומא לב, ס”ב, וש”ג.

55) ע”פ כהנ”ל מובן גם מנהג חב”ד שמהדרין לאגוד הלולב בסוכה (עבר יו”ט).

56) וע”ד העילוי דיו”ט שני של גלויות לגבי יו”ט ראשון (לקו”ת שמע”צ צב, ריש ע”ב ואילך. דרמ”צ קיד, א”ב. לקו”ש [המתורגם] ח”ט ע’ 243 ובהערות שם).

57) אף שלגבי שבת הרי בכל יו”ט ישראל דקדשנהו לומני (ברכות מט, א).

* ענפי”ו יש לבלא (ע”ד הרמז נכ”פ) ל’ אדה”ו שם: אבל בליזה הראשונה של חג דהיינו ליל ט”ז בתשרי (צריך לאכול כו’).

* וראה סוכה שם ע”א. וש”ג ובפרש”י שם ד”ה לולב ואכ”מ.

י. לימוד התורה – מוקף בסוכה

בכך מוסיף אדמו”ר הזקן ומדגיש, שנטילת לולב בסוכה היא מצוה מן המובחר לגבי מצות לולב⁵⁸ – „לפיכך בבוקר קודם שיתפלל בעודו בסוכה יברך”, והרי הברכה היא על נטילת לולב: עלולים לטעות ולחשוב שההכרח להיות מוקפים במצות סוכה – על”פי רצון ה’ – אמור לגבי אנשים העוסקים בצרכים גשמיים, אך לא לגבי אנשים שהם מסוג הלולב – כפות תמרים – „שיש בו טעם” – שיש בו תורה⁵⁹, כי הם קשורים תמיד עם הקב”ה באמצעות לימוד התורה⁶⁰.

וכך עלול כל אדם להרהר לגבי עבודתו הרוחנית: מובן ש„אכילתו ושתייתו וכו” צריכים להיות חדורים ומוקפים במצות סוכה –

58) ע”ד החסידות ראה סידור רסג, סע”ג ואילך. המשך וככה תרל”ז פפ”ד. המשך תרס”ז ע’ לב. ובכ”מ. וראה גם לקו”ש [המתורגם] ח”ט ע’ 388.

59) ויקץ פ”ל, יב.

60) ראה בארוכה לקו”ש [המתורגם] ח”ד ע’ 141 ואילך. יבמות קט, ב.

לקלוט את תורתו של הקדוש־ברוך־הוא, הנעלמה מעין כל חי, בהבנתו ובהשגתו.

וכך באופן כללי כאשר היהודי אינו עוסק בתורה רק בפועל בלבד, אלא יש לו גם חביבות כלפי התורה, והוא מעריך אותה, ברכו בתורה תחלה⁶³, הרי אז נגרם ההיפך מ„אבדה הארץ“⁶⁴ – וזוכים בקרוב ממש ל„ופרוס עלינו סוכת שלומך“, בבנין בית המקדש, שעליו נאמר „ויהי בשלם סוכו“⁶⁵, שיבנה על־ידי משיח צדקנו⁶⁶, במהרה בימינו ממש.

(משיחת שמחת בית השואבה תשכ״ד)

אך מדוע צריך להדגיש שמצות הסוכה רצון ה' שבה יקיפו גם את לימודו והשגתו בתורה? אמנם, הוא חייב לקיים מצוות, כי „כל האומר אין לי אלא תורה, אפילו תורה אין לו“⁶¹, אך כל זאת מצד ענין הסוכה שצריכה לסובב את האדם כולו – „תדורו“ – אך לא מצד נטילת זולב – עצם לימוד והבנת התורה, כי באמצעות הלימוד הוא כבר קשור אל חכמתו של הקב"ה. ולכן אומרים לו, ש„מצות נטילתו בסוכה“ היא „מצוה מן המובחר“ – ענין זה קשור להבנתו ולהשגתו בתורה⁶². הוא טופג את חכמת התורה, שהיא חכמתו ורצונו של הקדוש־ברוך־הוא, כאשר הוא חש שהתורה שהוא לומד מקיפה אותו ונעלית ממנו באין ערוך, ואז קיימת אצלו ההתבטלות והתשווקה

(61) יבמות קט, ב.

(62) ראה הל' ת"ת לאר"ז פ"ד ס"ג. לקו"ש [המתורגם] חט"ו ע' 150.

(63) ראה תלמידי ר' יונה הובא ברין נדרים פא, א. שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס מז.
(64) נדרים שם. ב"מ פה, ריש ע"ב.
(65) תהלים עו, ג. וראה תרגום עה"פ. מדרש תהלים שם.
(66) ראה פסחים ה, א: בשכר שלשה ראשון (שביתת הרגל דפסח ושביתת הרגל דהג ונטילת זולב שנקראו ראשונים – רש"י שם) וכו' לשלשה ראשון כו' לבנין ביהמ"ק ולשמו של משיח. וראה חדא"ג שם. ובארוכה לקו"ש ח"ט שם.

לזכות

כ"ק אדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וּרְבִינוּ

מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ

ויה"ר שעי"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וּרְבִינוּ מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ

לְעוֹלָם וָעֶד

הוספה

בשורת הגאולה

כד.

די הוראה דערפון בפשטות – בנוגע צו די פעולות וואָס אידן דאַרפן טאָן צו נאָכמער ממחר זיין די גאולה:

אין צוגאָב צו די פעולות אין חלקו בעולם, ביז בכל העולם, צו מגלה זיין ווי דער אויבערשטער איז אלופו של עולם אין דער וועלט און אין יעדער זאך אין וועלט, ובפרט דורך דעם וואָס מ'נוצט אויס אַלע עניני העולם „לשם שמים“¹ און אויף „דעהו“², אַזוי אַז יעדע זאך בעולם איז מגלה „כבודו“ של הקב"ה –

דאַרף אויך זיין אַ הוספה מיוחדת אין אולפנא ולימוד התורה, ובמיוחד – אין פנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות, באופן של הבנה והשגה, בחכמה בינה ודעת,

און אויך – משפיע זיין אויף אַנדערע אַרום, דורך הפצת התורה והיהדות, והפצת המעינות.

(משיחות ש"פ אמור, כ' אייר תנש"א)

(1) אבות פ"ב מי"ב. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טושו"ע או"ח סרל"א.
(2) משלי ג, ו. וראה רמב"ם וטושו"ע שם.

ההוראה מזה בפשטות – בנוגע לפעולות שבנ"י צריכים לעשות בכדי למהר עוד יותר את הגאולה:

בנוסף לפעולות בחלקו בעולם, עד בכל העולם, לגלות איך שהקב"ה הוא אלופו של עולם בעולם ובכל דבר בעולם, ובפרט ע"י שמנצלים את כל עניני העולם „לשם שמים“¹ ול„דעהו“², כך שכל דבר בעולם מגלה את „כבודו“ של הקב"ה –

הוספה / בשורת הגאולה

צריכה להיות גם הוספה מיוחדת באולפנא ולימוד התורה, ובמיוחד – בפנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות, באופן של הבנה והשגה, בחכמה בינה ודעת,

וגם – להשפיע על אחרים סביבו, ע"י הפצת התורה והיהדות, והפצת המעיינות.

לעילוי נשמת

ר' שלמה ב"ר מסעוד ע"ה
נפטר ביום ג' אייר, ה'תשכ"ה
ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י משפחתו שיחיו

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.
יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.
המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).
שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".
מעין חי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.
האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770, על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.
הקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות בשבת, בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.
ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).
דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.
לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת "אהלי תורה", ניו-יורק.
דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכרון

הו"ח אי"א נו"מ ובעל מדות

ישראל ארי' ליב

אחיו של הו"ח אי"א נו"מ ובעל מדות דובער הי"ד

בניו של כ"ק הרה"ג והרה"ח והמקובל

רב פעלים לתורה ולמצות

ורבים השיב מעון לוי יצחק

דור רביעי לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק

נפטר י"ג אייר ה'תשי"ב

ת' נ' צ' ב' ה'

❧ ❧ ❧ ❧ ❧

אחיו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>